

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep, 0030 Oslo
Sendt kun pr. e-post: postmottak@hod.dep.no

Kopi: Direktoratet for e-helse

Deres ref.:

Vår ref.: SAK2020006228

Dato: 6.10.2020

Fagforbundet, Tannlegeforeningen og Legeforeningen har en felles forståelse av hvordan Akson-prosjektet må endres for å kunne lykkes. Vi ønsker at Helse- og omsorgsdepartementet og Direktoratet for e-helse er kjent med dette, og oversender derfor til orientering:

Akson kan reddes – hvis helsearbeidere og IT-arkitekter samarbeider tett basert på moderne teknologiforståelse

Fagforbundet, Tannlegeforeningen og Legeforeningen har en felles forståelse av hvordan Akson-prosjektet må endres for å kunne lykkes. Vi representerer til sammen ca. 440.000 medlemmer som bl.a. arbeider i helse-, omsorgs- og tannhelsetjenester i kommuner og fylkeskommuner, og tilstøtende fagområder til helsetjenesten. Disse ansatte vil derfor vil få sin arbeidsdag påvirket av Akson på ulike måter.

Vi er som fag- og profesjonsforeninger opptatt av raskere utvikling av gode e-helseløsninger som understøtter trygg og effektiv helsehjelp. Vi ønsker derfor velkommen den brede offentlige debatten om Akson som nå pågår.

Digitalisering er i dag en integrert del av all utvikling i helsetjenesten. Virksom digitalisering krever bred involvering av de som står i front og leverer omsorg, undersøkelse og behandling til befolkningen.

Målbildet er alle enige om:

- Nødvendig informasjon tilgjengelig for pasient og helsepersonell når og hvor det er behov.
- Samhandling gjennom både meldingsutveksling, data- og dokumentdeling.
- Helsefaglig rett balanse i bruk av struktur, kodeverk og fritekst i journal.
- Bedre muligheter for uttrekk av data til pasientnært kvalitetsarbeid, forskning og ledelse.

Hva er problemet med Akson?

Direktoratet for e-helse har som ambisjon å anskaffe én felles pasientjournalløsning for alle kommunale helse- og omsorgstjenester gjennom én anskaffelse fra én leverandør som eventuelt knytter til seg underleverandører. Alle de andre anskaffelsesområdene er omkringliggende basiskomponenter, ikke pasientjournaløsninger. Ingen andre pasientjournalleverandører kan derfor konkurrere om å plugge inn sine løsninger etter at den ene hovedleverandøren har fått hele journaloppdraget.

Til tross for at behovet for gode samhandlingsverktøy i hele helsetjenesten er stort og presserende, ikke minst på legemiddelområdet, er samhandling mellom kommunale helse- og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenesten ikke en del av Akson journal, men skal i hovedsak utredes videre.

I sum er dette en gammeldags tilnærming med høy risiko for kostnadsoverskridelser, lav kvalitet, for mye makt til monopolleverandører og for høye byttekostnader for å erstatte en dårlig løsning. Dette er heller ikke i tråd med Helse- og omsorgsdepartementets oppdrag om å utforme en risikoreduserende og stegvis tilnærming i åpne plattformløsninger basert på et levende, konkurrerende leverandørmarked.

Vi mener at:

- Helsepersonell i pleie- og omsorgstjenesten i kommunene trenger sterkt forbedrede journalsystemer med moderne samhandlingsfunksjonalitet. Samtidig er fastlege- og legevaktssystemene allerede koblet på alle nasjonale felleskomponenter for samhandling, og kommunikasjon med spesialisthelsetjenesten går via digital meldingsutveksling.
- Både pasientene og helse-, omsorgs- og tannhelsetjenesten må i sanntid ha tilgang til en oppdatert, korrekt liste over pasientens legemidler i bruk. En samlet sektor har prioritert dette aller høyest i flere år og Stortinget har vedtatt innføring. Likevel har den såkalte konsensusbaserte styringsmodellen ikke bidratt til at det foreligger noen troverdig plan for innføring fra Direktoratet for e-helse.

Slik bør Akson realiseres:

- Akson må realiseres ved at dagens EPJ-systemer i kommunale helse- og omsorgsvirksomheter skiftes ut eller videreutvikles, basert på det enkelte systems helsefaglige og tekniske egnethet for å støtte helsepersonell bedre i utøvelsen av helsehjelp og omsorgstjenester.
- Samhandling må skje i et ekte økosystem bygd på anerkjente og åpne standarder, med forretningsmessig like vilkår for alle journalløsninger, som må forpliktes til å levere på vedtatte standarder.
- Helsenettet må bli en trygg digital motorvei for alle små og store helsevirksomheter slik at vi beveger oss bort fra små lokale servere og i retning av mer felles datalagre og samtidighet i systemoppdateringer.
- Bedre samhandling må løses nå gjennom å realisere dokumentdeling og datadeling slik som avtalte timer, laboratorieprøvesvar og radiologsvar, henvisninger epikriser, visning av planlagte timer m.m., gjennom en nasjonal delingsplattform med utgangspunkt i dagens kjernejournal.

En stegvis løsningsstrategi med lavere risiko og lavere grad av konsolidering, men med høyere grad av samhandling er så langt ikke blitt tilstrekkelig utredet, slik også ekstern kvalitetssikker har lagt vekt på i sine rapporter til departementet. Påstander om at en slik løsningsstrategi ikke vil føre oss til målet er i strid med både erfaring og moderne teknologiforståelse.

Akson kan bli en suksess med bred tilslutning

- Arkitektur og anskaffelsesstrategi må endres slik at en gradvis utvikling av et ekte digitalt økosystem understøttes. Da vil helsenæringen konkurrere nå og i fremtiden om å levere de beste løsningene på vedtatte standarder og like forretningsmessige vilkår.
- Vi må bygge opp det offentliges egen kompetanse og eierskap til systemer og data, og etablere sterk lokal kompetanse innen drift, utvikling og klinisk informatikk.

- Alternativet for arkitektur og anskaffelsesstrategi som Direktoratet for e-helse foreslår vil gi innovasjonsfattigdom, et leverandørmonopol, og et pengesluk helsetjenesten ikke har råd til.
- Derfor må Akson tuftes på moderne IKT-prinsipper, slik også våre fremste akademiske helseinformatikkmiljøer fremhever.
- Stortinget står derfor overfor viktige beslutninger nå i høst, og vi som representerer flertallet av de som arbeider i helse-, omsorgs- og tannhelsetjenester i kommunene krever å bli tatt med på råd. Både vi og våre pasienter fortjener de beste og mest avanserte løsningene framtida kan tilby!

Med hilsen

Trond Finstad, representant for politisk ledelse
Fagforbundet

Marit Hermansen, president
Den norske legeforening

Camilla Hansen Steinum, president
Den norske tannlegeforening

FAGFORBUNDET

Den norske
tannlegeforening

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**